

Král komiků Vlasta Burian se svým oblíbeným roadsterem Z 4 ročníku 1935

SILNÁ ČTYŘKA JEDE

JAN TUČEK | Foto: archivy Jana Popelky a autora

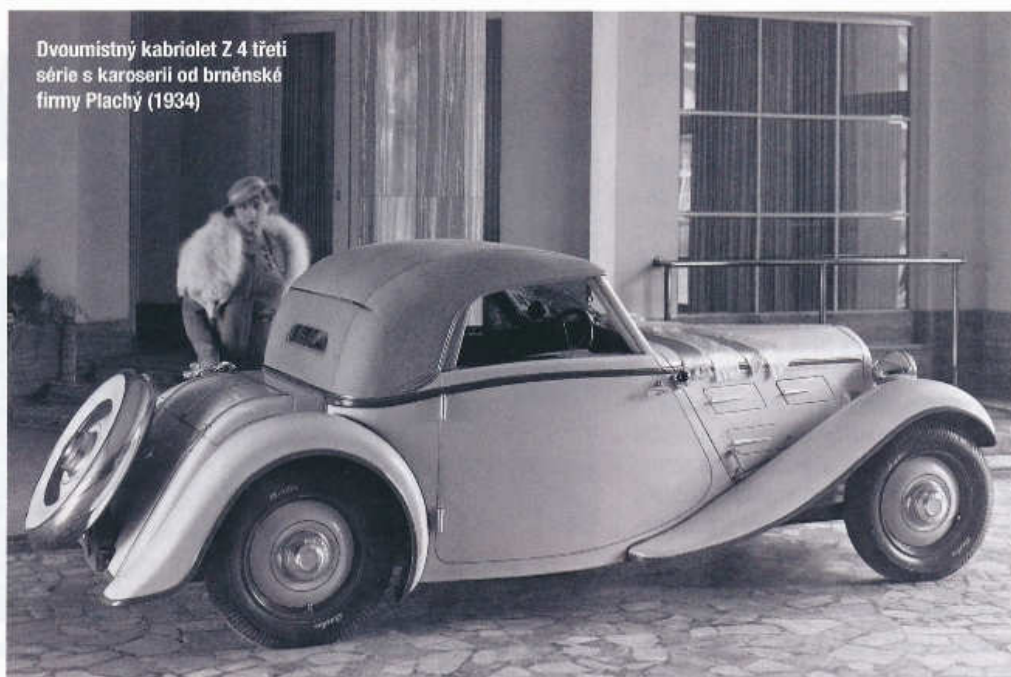
V dubnu 1934 byl na pražském autosalonu představen vůz Z 4 třetí série, Silná čtyřka s litrovým motorem a zaoblenou záďí. Poté následovaly vozy Z 4 čtvrté a páté série, v říjnu 1936 však výrobu automobilů ve Zbrojovce zastavili – přednost dostaly zbraně.

Kupé Z 4 a pánové Mamula (vlevo) a Mašek po závodech 1000 mil v červnu 1934

Z 4 třetí série si samozřejmě zachovala koncepci Silné čtyřky s motorem za přední nápravou, pohonem předních kol a nezávislým zavěšením všech čtyř kol, odpružených vpředu i vzadu příčným listovým perem. Objem vodou chlazeného dvoudobého dvouválce byl zvětšen na 980 cm³ a jeho výkon vzrostl na 25 k (18,5 kW). Směrem kupředu na motor navazovaly třístupňová převodovka a rozvodovka.

Nová celokovová karoserie se vyznačovala tenkými středními sloupky a zaoblenou záďí, na bocích kapoty motoru se místo dřívějších štěrbin objevily tehdy módní klapky, pět na každé straně. Zavazadlový prostor čtyřmístné dvoudveřové limuzínky byl i nadále přístupný jen z vnitřku vozu. Silná čtyřka třetí série si zachovala rozvor 2600 mm, byla dlouhá 3650 mm a vykazovala hmotnost těsně nad hranicí 800 kg. Na šestnáctipalcových kolech obutých do pneumatik rozměru 5,25 – 16 dosahovala

Dvoumístný kabriolet Z 4 třetí série s karoserií od brněnské firmy Plachý (1934)

Krásně naaranžovaný reklamní snímek: limuzinka Z 4, dvě dámy a šofér (1935)

největší rychlosti kolem 100 km/h. Průměrně spotřebovala 8,5 litru dvoudobé směsi na 100 km, do nádrže umístěné na dělicí stěně motoru mohla natankovat 28 l paliva.

Při uvedení na trh na jaře 1934 se zdokonalená Silná čtyřka prodávala za 26 500 Kč, tedy o poznání draž než model druhé série. Zbrojovka ji velkoryse propagovala, mimo jiné i na sportovním poli. V červnu 1934 se jel druhý ročník silničního závodu 1000 mil československých, jehož účastníci museli dvakrát absolvovat trasu z Prahy do Bratislavy a zpět. Zbrojovka vyslala na start tým aerodynamických kupé Z 4 s motory vyladěnými asi na 35 k (26 kW). Tovární družstvo vozů Z 4 vybojovalo nejvyšší trofej závodu, týmovou Cenu prezidenta republiky, přičemž Josef Mamula a František Mašek vyhráli silně obsazenou třídu do 1100 cm³.

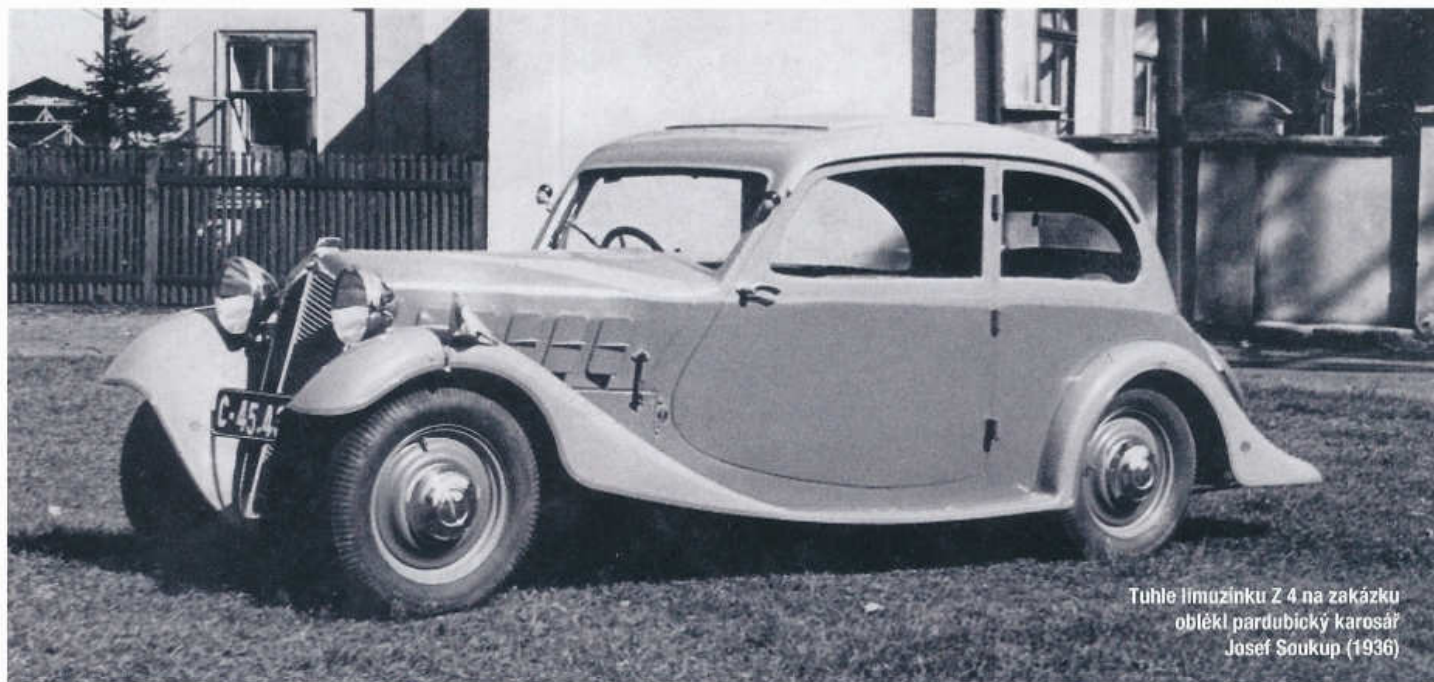
Vedle standardních dvoudveřových limuzinek vznikaly na podvozcích třetí série také kabriolety a roadstery se zakázkovými karoseriemi, z nichž některé zhotovila brněnská firma Plachý, většinu však dílna Zbrojovky v Praze-Vršovicích, již vedl Jindřich Dostál.

Tyto elegantní automobily si pravidelně odvážely nejvyšší ocenění ze soutěží elegance v Brně, Luhačovicích i Plešanech. Jednou z elegantních dam, které je na soutěžích předváděly, byla paní Johaniková, manželka šéfa prodejního oddělení Zbrojovky.

Po vyrobení pěti stovek vozů (a podvozků) třetí série následovala na podzim 1934 Silná čtyřka čtvrté série, reagující na zstře-

Veselé dámy v kabrioletu Z 4 jsou herečky Hana Vítová (vlevo) a Věra Ferbasová

Tuhle limuzínku Z 4 na zakázku oblékl pardubický karosář Josef Soukup (1936)

nou konkurenci v litrové třídě, zejména na typ Aero 30 s předním pohonem.

Vozy čtvrté série dostaly podvozek s rozvorem prodlouženým o 100 mm na 2700 mm, což umožnilo výrazně zvětšit prostor pro nohy cestujících na zadním sedadle. Nová 3820 mm dlouhá karoserie dostala zaoblenější tvary a výrazněji profilovanou záď, do jejíž spodní partie bylo zasazeno náhradní kolo opatřené kruhovým plechovým krytem. Ani tentokrát nebyl zavazadlový prostor přístupný zvenku. Výkon motoru 980 cm³ zůstal nezměněn, stejně jako třístupňová převodovka, navzdory tomu dokázala prodloužená limuzínka s hmotností zvýšenou asi na 830 kg flirtovat s rychlostí 100 km/h.

V roce 1934 přibýlo na československých silnicích 942 nových automobilů značky Z, takže se Zbrojovka vyšíhla na čtvrtou příčku žebříčku tuzemských automobilek, před Aero a za velkou trojku Praga, Tatra, Škoda. Dodejme rovnou, že to bylo poprvé a naposled.

V sezóně 1935 se stal velkým propagátorem automobilů Z populární král komiků a divadelní ředitel Vlasta Burian. Se svým dvoumístným roadsterem Z 4 se pravidelně zúčastňoval soutěží elegance a spolu se svou „zetkou“ se stal i hlavní postavou reklamního filmu „Tři muži na silnici (slečnu nepočítaje)“, třímínutového snímku natočeného ve Zlíně a důrazně propagujícího pneumatiky Bata. Mimochodem – tou slečnou navíc byla herečka Hana Vítová, která neopomněla zdůraznit, že má batovky na svém velocipedu i na nohou.

Rok 1935 byl pro brněnskou automobilku velmi plodný, ale také nemálo komplikovaný. V březnu představila malý vůz Z 6, jehož přední kola poháněl dvoudobý dvouválec 735 cm³, v říjnu měla na pražském autosalonu premiéru největší a nejdražší „zetka“, typ Z 5 s dvoudobým čtyřválcem 1470 cm³, kapalinovým ovládáním

brzd a samozřejmě s pohonem předních kol. Byl to první tuzemský sériový automobil s dvoudobým motorem o čtyřech válcích.

Tahounem výrobního programu však zůstávala Silná čtyřka. Od jara 1935 se vyráběla její pátá série s rozvorem prodlouženým na 2760 mm a prostornější karoserií dlouhou 4050 mm. Dostala hřebenové řízení a dvojité stejnoběžné klouby hnacích

Tvary třímístného roadsteru postaveného v roce 1935 navrhl Jindřich Dostál

Limuzínka Z 4 čtvrté série ročníku 1935 na dynamické kresbě z perspektivy

hřídelů předních kol. Tytéž prvky se uplatnily i u poslední stovky vozů Z 4 čtvrté série, jejíž výroba byla odložena na druhé pololetí roku 1935 a protáhla se až do jara následujícího roku. Navíc měla Zbrojovka v zásobě ještě desítky neprodaných vozů Z 4 třetí série, takže na přelomu let 1935 a 1936 nabízela Silnou čtyřku hned ve třech rozdílných provedeních, samozřejmě cenově odstupňovaných od 24 750 Kč do 27 650 Kč.

V malých počtech i nadále vznikaly v dílnách v pražských Vršovicích čtyřmístné kabriolety, jen po jednotlivých kusech také roadstery.

Poslední sériové vozy Z 4 byly smontovány v říjnu 1936, celkem jich od jara 1933 v pěti sériích vzniklo 2680. Ještě v říjnu 1937 měla Zbrojovka stánek na pražském autosalonu, vozy nabízela za snížené ceny a snažila se šířit zprávy o možném obnovení výroby automobilů, skutečnost však byla jiná. Válka byla za dveřmi a Zbrojovka se z příkazu vlády musela soustředit na svůj hlavní výrobní program. ■

Uzavřené vozy Z 4 čtvrté série se vyznačovaly výrazněji profilovanou záďí

Obrázek na rozloučenou: takhle se Silná čtyřka páté série prezentovala v perspektivu